

Handlingsplan för efterbehandling av markföroreningar på fastigheterna Jakobsberg 2:926, 2:2087 samt 11:2

Bakgrund

Markföroreningar har påträffats inom ett område som sträcker sig över tre fastigheter i centrala Jakobsberg. Järfälla kommun har befunnits vara ansvarig för att åtgärda de uppkomna föroreningarna av tillsynsmyndigheten miljö- och bygglovsnämnden i samma kommun. Nämnden har därför i oktober 2016 beslutat att Järfälla kommun ska inkomma med en handlingsplan senast den 30 juni 2017 som beskriver hur kommunen ska arbeta för att behandla påträffade markföroreningar inom tre fastigheter i centrala Jakobsberg. Enligt beslutet skulle också ett förslag till kontrollprogram som beskriver hur Järfälla kommun ska arbeta för att undersöka om föroreningarna riskerar att spridas tas fram senast den 31 december 2016.¹

Ett förslag till handlingsplan har tagits fram och tillsänts tillsynsmyndigheten under juni månad 2017. Myndigheten har därefter bett om att ett antal förtydliganden ska komplettera planen:

- Hela området där askutbredning misstänks finnas ska ingå i planen för sanering och ytterligare provtagning behöver genomföras,
- Beskrivningen av ytorna i området ska kompletteras med en beskrivning av vilka ytor som är grusade, asfalterade respektive växtliga,
- En tidplan ska konkretisera när olika insatser ska genomföras.

Miljö- och bygglovsnämnden har därefter vid sammanträde den 24 oktober 2017 beslutat om att kommunstyrelsen i Järfälla kommun ska inkomma med ett förslag till handlingsplan för att efterbehandla markföroreningarna som finns inom området. Planen ska vara tidsatt och innehålla uppgifter om kommande markanvändning som ska bilda utgångspunkt för åtgärdsåtgärder som ska tas fram i samråd med miljö- och bygglovsnämnden.

Analys

Genomförda insatser 2017

Under 2017 har flera insatser som syftar till att på olika sätt ge förutsättningar för att komma tillrätta med de markföroreningar som finns inom området pågått:

- Ett visionsprogram för Vibblaby har lagts fram för kommunstyrelsens bedömning vid sammanträde den 4 december 2017. Programmet beskriver utvecklingen över tid i femårsetapper och tecknar en övergripande bild som ska vara robust i sina grundläggande utgångspunkter samtidigt som den ska

¹ Enligt beslut med diarienummer Mbn 2014-1059.

medge förändringar om ny kunskap om områdets förutsättningar tillkommer.² Kommunstyrelsen har beslutat att skicka ut programmet på remiss till kommunens nämnder men konstaterar samtidigt att programmet i sina grundläggande utgångspunkter är en god beskrivning av områdets kommande utveckling.

- Ett kontrollprogram har, i linje med miljö- och bygglovsnämndens krav, upprättats för området. Programmet syftar till att visa om ämnen i asklagret på skolans tomt lakas ur och sprids till grundvattnet. Programmet bidrar till möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormen för ytvattnet i Bällstaån. Provtagning sker två gånger per år under en tvåårsperiod och det första resultatet från proverna kom under hösten 2017. Det finns indikationer på att det kan finnas en risk för att föroreningen kan lakas ut till grundvattnet, fler provtagningar är dock nödvändiga för att skaffa säker kunskap om förhållandena. Ytterligare provresultat kommer i april.
- En särskild redovisning i form av en digital översikt har tagits fram under hösten. Materialet redovisar ett antal för området relevanta faktorer som kan få betydelse för saneringsarbetet; förekomst av aska, vilka punkter som har sanerats respektive provtagits och befunnits vara fria från aska, en beskrivning av ytornas karaktär i området. Områden som har provtagits ska beskrivas utifrån om värdena överskrider naturvårdsverkets nivåer för känslig markanvändning respektive mindre känslig markanvändning.

Markanvändning och åtgärds mål för området

Naturvårdsverket anger två olika typer av markanvändning som utgångspunkt för sina riktvärden: känslig markanvändning (KM) respektive mindre känslig markanvändning (MKM).³ Vilka nivåer som är eftersträvaransvärda beror på vilken markanvändning som är aktuell för de olika områdena.

Kommunstyrelsen har som ovan konstaterats vid sitt möte i december 2017 beslutat att remittera ett förslag till Visionsprogram över Vibblabyområdet till kommunens berörda nämnder.⁴ Beslutet innebär att en översiktlig bild av hur markanvändningen i området kan utvecklas över tid under tiden fram till 2040 för att området ska få den inriktning som beskrivs i kommunens översiktsplan. Beskrivningen är långsiktig och kan förändras i takt med gjorda erfarenheter. Kommunstyrelsen uppdrog också till kommundirektören att återkomma med förslag för hur kommunen kan möjliggöra för en extern part att ta ett helhetsansvar för utvecklingen inom området. Nu aktuell handlingsplan har tagit sin utgångspunkt i kommande planering tillsammans med övrigt relevant material som exempelvis mätningar från det omnämnda kontrollprogram som har upprättats.

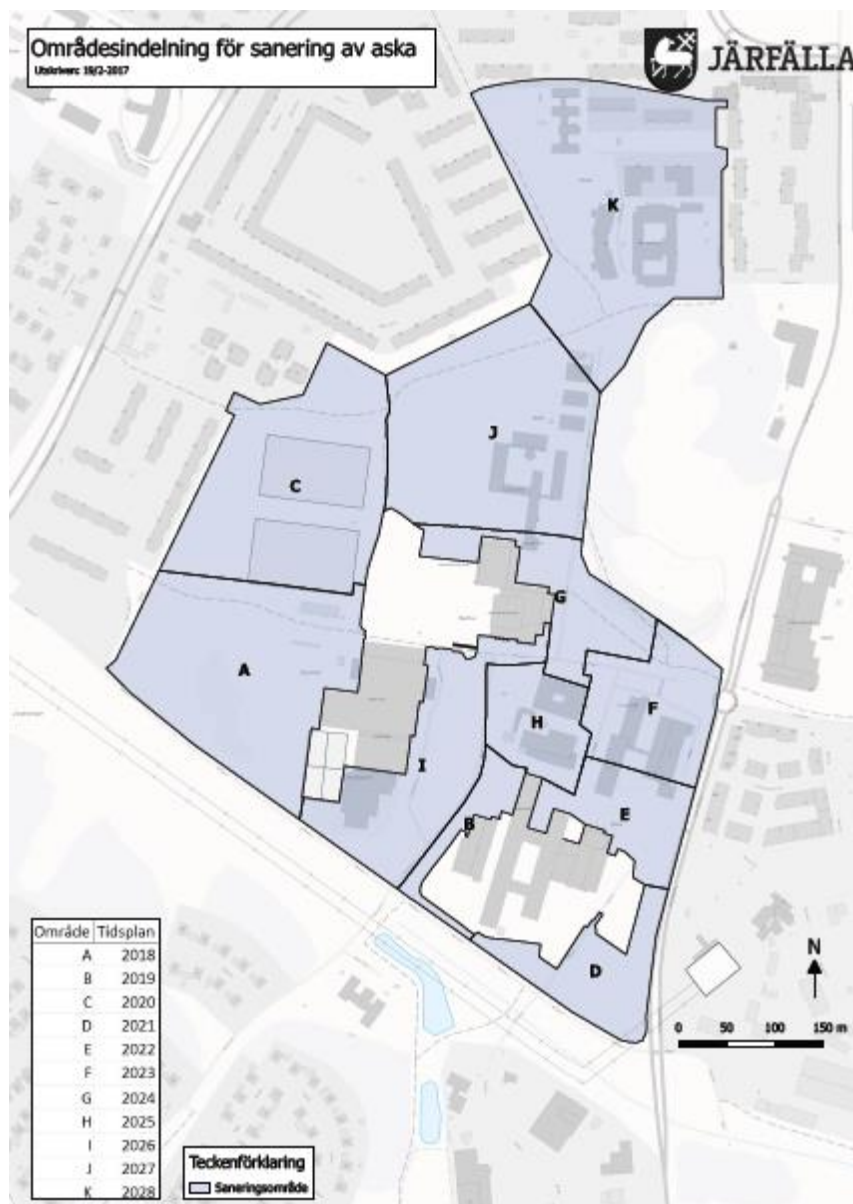
För de områden där bostäder planeras ska åtgärds målen vara att sanera ner till de värden som gäller för känslig markanvändning. Bostäder kan enligt visionsprogrammet på sikt bli aktuella huvudsakligen för de norra delarna av det utpekade området och vid detaljplaneuppdrag för bostäder ska samtidigt statligt stöd sökas för sanering av mark. Även för skolverksamhet ska sanering till nivåerna för KM tillämpas.

² Vibblaby visionsprogram, s.3.

³ Riktvärden för förorenad mark – modell och vägledning, s. 22. Naturvårdsverket 2009.

⁴ Beslut med diarienummer Kst 2017/90.

Nedanstående karta visar en bild över hur de olika områdena planeras saneras med utgångspunkt i kända omständigheter om föroreningarnas utbredning och karaktär.

Ovanstående bild redovisar en tidsatt planering av sanering och provtagning inom området. De olika utpekade områdena A-K ska saneras med en frekvens om ett område per år med start i område A och sedan successivt arbeta sig igenom områdena i angiven ordning. Provtagning ska ske inom respektive område innan sanering för att ge underlag för att bestämma vilken sanering som är aktuell. Vilka riktvärden som blir aktuella beror på vilken markanvändning som blir aktuell, utgångspunkten är att sanera till mindre känslig markanvändning för de områden som inte är aktuella för bostäder, skolor eller förskolor. För dessa områden är utgångspunkten istället känslig markanvändning. Vid anmälan om respektive sanering till tillsynsmyndigheten ska en beskrivning göras av vilken nivå som gäller för det aktuella området.

Ytterligare provtagning ska ske inom området inom områdena C, I, J och K under perioden 2018-2019 för att slå fast i vilken omfattning markföroreningarna finns inom de områden som idag inte har undersökts inom de norra delarna av det samlade

området. Utvecklad kunskap kring detta område kan leda till förändrad tidplan för saneringen beroende på vilken ny kunskap som kommer fram.

Uppföljning av handlingsplanen

Inom Vibblabyområdet pågår flera insatser som påverkar prioriteringarna inom ovan redovisad plan. Den tillkommande provtagning som ska genomföras, såväl inom kontrollprogrammet som inom det område där det idag saknas kunskap om eventuella markföreningar, kan komma att innebära att behov finns av att göra nya prioriteringar inom området.

Därtill kan kommunstyrelsens beslut om att uppdra åt kommundirektören med utgångspunkt i den framtidsbild som beskrivs i Visionsprogrammet för Vibblaby undersöka möjligheterna att inleda samarbete med en extern part innebära att förändrad markanvändning kan komma att bli aktuell.

Att ny kunskap om området tillkommer innebär att handlingsplanen kommer vara i behov av att ses över för att säkerställa att planen är rimlig. En avstämningsspunkt inträffar under hösten 2019 då kompletterande provtagning har genomförts för hela området med stöd av sakkunniga konsulter. Det finns också behov av att stämma av insatserna mot den framväxande hanteringen inom Visionsprogrammet för Vibblaby för att säkerställa att insatserna för sanering motsvarar de behov som följer av markanvändningen.